

VRTEC

Letnik 59

Uredil
Jožef Volc

V Ljubljani, 1928/29

Izdalo društvo Pripravniški dom

Natisnila Jugoslovanska tiskarna

VII, B, 28137, f

Vse pravice pridržane.

Kazalo.

	Stran		Stran
Pesmi:			
Lilija in čebela (Radivoj Rehar)	1	Stričič ujčič (Radivoj Rehar)	146
Rožnik na Krasu (Esén)	2	Ob suši (Janko Samec)	151
Svarilo (Janko Samec)	2	Pastirjeve sanje (Fran Roš)	153
Čmrlji (Radivoj Rehar)	10	Materi (Maksimov)	154
Kapelica na križpotu (Maksimov)	13	Sredi polja (Ivan Albreht)	154
Hlapčeva zazibalka (Svjatoslav)	17	Povesti, pripovedke, popisi, prilike in basni:	
Noč na kraški gmajni (Esén)	18	Dragulji (K. Fratinovec)	3, 19, 35, 51, 67
Miš in mačka (Janko Samec)	18	Luknjica v punčki (Ksenija Prunkova)	23
Če bi mi metuljčki bili... (Radivoj Rehar)	22	Ded Božič in hudobec (Jožef Gruden)	28
Jesenska (Svjatoslav)	22	Korajža pa taka! (Matko Krevh)	41
Polh (Janko Samec)	25	Pravljica o Litoškem jezeru (Erben- Jožef Gruden)	46
Gorska vas (Fr. Ločniškar)	27	Kako so mi izdirali mlečni zob (Fr. Bevk)	58
V nedeljo (Danilo Gorinšek)	29	Prišel bo Jezusček... (Lea Fatur)	72
Osvobojenje (Radivoj Rehar)	33	Tucili in sveti božič (Anton Žu- žek)	75
Tiho, dragi! (Svjatoslav)	40	Mladi Črnuta (J. Fr. Urban- Tine Debeljak)	83, 99, 115, 131
Jesenska popevka (Svjatoslav)	44	Ivan Nisemplah (Lea Fatur)	88
Božji mir jaz ljubim (Svjatoslav)	49	Kraljiček (Fr. Pengov)	92
Na hribu (Esén)	50	Slavček (Fr. Pengov)	93
Zimska (Radivoj Rehar)	50	Slava pravičnih (Lea Fatur)	119
Zima (Gustav Strniša)	53	Pegatka (Fr. Pengov)	125
Čenča Marina (Janko Samec)	62	Kako sem poslušal godbo (France Bevk)	136
V sveti noči (Danilo Gorinšek)	65	Pesem otrokova (Bistriška)	138
Kolednica med zatiranimi (Svjato- slav)	66	Sirota Nadica (Radivoj Rehar)	147
Meglice (Fran Roš)	66	Poezija (Ksenija Prunkova)	152
Vrane (Maksimov)	71	Čebelica Florjanka (Bistriška)	155
Zimska (Janko Samec)	78	Prirodopisni članki:	
Purman (Anton Komar)	78	Na polhe! (J. E. Bogomil)	38
O svečnici (Gustav Strniša)	81	Lena lastovičica (Lea Fatur)	139
Legendica (Utva)	82	Zemljepisni, zgodovinski, življenje- pisni sestavki in drugo:	
Ptički povprašujejo (Fr. Ločni- škar)	87	Dobrač (Karintiofil)	11, 26, 45, 61
Potnik v snegu (Griša)	92	O parniku (Dr. M. V.)	12
Zimska (Maksimov)	95	Pismo ob desetletnici (Anton Žu- žek)	34
Verica Vererela (Radivoj Re- har)	97	Iz godovine kranjskih trgov: 15. Se- nožeče († Leop. Podlogar)	122, 141, 156
Učitelj ded (Esén)	98	Drobiž	15, 31, 47, 63, 79, 95, 110, 127, 142, 159
Gozd v snegu (Esén)	98	Dramatične igre:	
Za solncem! (Janko Samec)	102	Resnica v oči bode (Fr. Bevk)	8
Mamica, mamica, ali še veš? (Ra- divoj Rehar)	113	Božja obleka (Ksaver Meško)	54
Tratica zelena (Radivoj Rehar)	114	Čudežna skrinjica (France Bevk)	103
Trobrontice (Danilo Gorinšek)	114		
Gledališče (Fran Roš)	118		
Tinja, tanja... (Mirko Kunčič)	121		
Klepetačnost (Janko Samec)	125		
V maju (Radivoj Rehar)	129		
Pred sv. obhajilom (Ksaver Me- ško)	130		
Ptica pred gradom (Svjatoslav)	130		
Igra s prsti (Janko Samec)	130		
Poletni večer (Višemir Fr.)	145		
Noč na kraškem dvorišču (Esén)	146		
Kam pa hitite? (Gustav Strniša)	146		

	Stran		Stran
Koristni nauki:		Trata z marjeticami	23
Mladinski novičar 14, 30, 94, 109, 125, 158		Pogled po Ziljski dolini	26
Modrost v pregovorih domačih in tujih 15, 31, 47, 63, 79, 95, 110, 127, 142, 159		Na polhe!	39
		Ziljanka	45
		Nad bičevnik!	51
		Zima	53
Zabavne in kratkočasne stvari:		Razvaline Sv. Višarij v snegu	61
Uganke, skrialice in drugo 16, 32, 48, 64, 80, 96, 112, 128, 144		Pred sodnikom	69
Rešitve 32, 48, 64, 80, 96, 112, 128, 144, 160		Tucili in sveti božič	76, 77
Slovstvo: Ovoj št. 2, 5, 7, 9.		Gozd pozimi	78
		Vojaške barake v Logu	83
		Ivan Nisemplah	88
		K očetu!	101
		Na grobu	116
		Senožeče	123
		V Loče!	131
Slike:		Lena lastovičica	140
Pastirji na paši	4	Sirota Nadica	148
Dobrač	11	Vabilo na naročbo 16 in za Kazalom.	
Parnik	12	Naši razgovori. (Na ovojih.)	
Dragulji	20		

Vabilo na naročbo.

Devetinpetdesetič se poslaablja »Vrtec« od svojih dragih mladih čitateljev in naročnikov; devetinpetdesetkrat se je vrnil ob začetku novega solnčnega ali šolskega leta pomlajen in krepak, vedno isti in vendar vedno nov, vedno iskren prijatelj mladine. Zdaj se pripravlja »Vrtec« na svojo šestdesetletnico. Da se pokaže v bujnem cvetju, je povabil skušene vrtnarje, ki bodo nasadili poleg pisanega cvetja pesmic, povesti in pravljič tudi koristne rastline domoznanstva, vzgojnih in poučnih člankov. Poleg bogate vsebine »Drobiža« in »Ugank« vseh vrst, dopisovanja z naročniki, bo imel »Vrtec« tudi navodila za ročna dela, da se vadijo otroci pri igri in dosejajo spretnost v malih, a včasih zelo potrebnih stvareh.

Glavno povest vam je napisala teta Lea. Seznanila vas bo z ljubkima indijanskima otroka Utala in Utalisi. Spominjala vas bo trpljenja in delovanja našega blagega rojaka Friderika Barage. Gospica Ksenija vam bo pravila mične dogodke iz otroškega živoljenja in delala vam bo veselje s svojimi živahnimi risbami. Bistriška vas bo popeljala na lepo Gorenjsko in vam povedala o njem mnogokaj mičnega. Pisatelj France Bevč nam je poslal več lepih pravljič. Gospoda Matko Krevh in Bogomil vesta še mnogo zanimivega povedati iz živoljenja podeželskih otrok. Tudi vsi naši pesniki nam ostanejo zvesti.

Toda ne smemo izblebetati kar vsega. Ostanite nam le tudi vi zvesti v naši novi pomladi! Naročajte, dragi mali prijatelji, in kažite ter priporočajte »Vrtec« tudi drugim! Pri tako skromni naročnini bi pač lahko naročila vsaka slovenska družina »Vrtec«. Več ko bo naročnikov, več bo v »Vrtcu« cvetja in petja. Na svidenje!

Za leto 1929/30 bo naročnina kot v preteklem letu: Vrtec in Angelček skupaj bosta stala 22 Din, Vrtec sam 14 Din, Angelček sam 8 Din. — Naročnino pošljite upravi »Vrtca« v Ljubljani, Sv. Petra cesta šte. 80. — Čekovni račun uprave ima šte. 10.470.

Radivoj Rehar:

Lilija in čebela.

Priletela je čebela
k liliji na vrtni gredi,
dober dan ji je želela,
ji na belo krilo sela
in ji to je govorila:

»Ko sem davi v cvetnem polju
med po rdečem maku brala,
se je deklica prelepa
po stezici prismehljala,
to je rekla, to dejala:
— Tam na skriti vrtni gredi
lilija mi cvete bela,
njo utgala bom drevi,
jo v oltar k Mariji dela.
Tam dehti naj in naj cvete,
zame naj Devico prosi,
da bo izpolnila želje,
ki srce jih moje nosi. —
To je rekla, to dejala,
dalje v polje odbežala.«

Zadrhteli listi beli,
duša ji je zadrhtela,
ko to vest čebele drobne
čula lilija je bela.
Ali ni se užalostila,
tole je odgovorila:

«So prebeli moji listi,
so prečisti vonji moji,
da bi svetu v čast cvetela.
Če me utrga, izpolnila
bo le to, kar si želela
davno že je duša moja ...

»Zdrava mi, kraljica vrta!
Ko boš pred Devico stala,
prosi jo, naj bi še mene
njena milost obsijala ...«
odornila je čebela,
dalje v polje odletela ...

Esen:

Rožnik na Krasu.

Gmajne so bele od marjetic
in rdeče od petelinčkov.
Med kamenjem na cesti cvetejo
dijši roza-nageljčki.

Vroče solnce pripeka
na žitne klase,
na vse stvari,
saj polj ne namaka reka.

Od solнца ves zlat,
ves bronast si, moj Kras!
Z rumenimi vrtnicami
ovita vsa je vas.

Z rumenimi vrtnicami
ovite so bele hiše.
Otroci pred njimi se igrajo
kot angelci — — —

Janko Samec:

Svarilo.

Hoj, hoj, hoj... ti, zajček v lazi!
V polje več nikar ne hodi,
da v njem mož te ne zapazi!

Buden in oprezen bodi!
Mož je hud in križem gleda
ter oči ima povesodi.

Crom mu silna je beseda —
splašila bi še junaka,
zajčka stokrat bolj, seveda!

V roki pa mu reč je taka:
v njo pritisne pa poblisne
se kot v pipi žar tobaka.

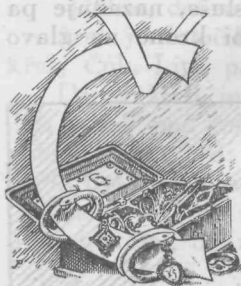
Potlej reče: šork, šork, šork!
Vate buši črna smrt —
on pa smeje se pod brk...

K. Fratinovec:

Dragulji.

1. Pastirji se igrajo.

ertir ure nad vasjo se vije cesta. Nad njo se pričena redk smrekov gozd, pod njo pa je obširen občinski pašnik, porastel s praprotjo in grmovjem vsake vrste, gostim ponekod tako, da se s težavo preriješ skozi.

Tam okrog, pod cesto in nad cesto, so vročega poletnega dopoldne pasli pastirji. Živina je begala raztresena okoli in je v vročini silila vedno više v hladno smrečje; pastirji pa so se utaborili na Malem čelu, na vzvišeni ravnini zraven ceste, odkoder je bil razgled na vse strani, prostor pa kaj prikladen za zbirališče in igre.

V začetku te povesti so bili zbrani tamkaj štirje in so se med sabo živahno pogovarjali: Frenk, Polde, Cene in Lipe. Frenk, najstarejši med njimi, je ugledal luč sveta v Ameriki. Ko je bil star dvanajst let, se je vrnil s starši domov in je pasel krave, domače in sosedove, ker ni imel drugega važnejšega posla.

Frenk je bil za svoja leta majhen, pa zato nasajen in širokopleč dečko. Od vseh njegovih vrlin je bila menda največja ta, da se je znal imenitno metati, še bolje pa udariti s pestjo, prav kot ameriški boksarji. Vsak otrok je dobro premislil, preden je začel z njim resen boj. Tako si je priboril Frenk nekako poveljstvo med vaško mladino in jo je znal strahovati, kadar je bilo treba; pa tudi ukazovati je znal kakor nihče drugi.

Poleg tega pa je bil Frenk tudi silno ponosen na to, da je bil že v Ameriki. Najrajši bi bil šel nazaj. Tam bi postal mesar in z očetom bi si služila lepe denarje in postala bi oba slavna ter bogata.

Pravkar pripoveduje Frenk pastirjem, kako bo klal živino in delal klobase, ko se vrne v Ameriko, in kako je to videl delati v Ameriki: celega prašiča so vrgli v žrelo velikemu klavnemu stroju, na drugi strani pa so priletele iz njega že narejene klobase. — »Kaj, fantje, ali ni to imenitno?«

Dečki so ga poslušali in mu verjeli; poslušali so z odprtimi usti, kakor da pričakujejo klobas, kdaj jim skočijo iz čudodelnega stroja naravnost v usta. Šele čez čas so se zavedli, da niso v srečni Ameriki, ki se jim je zazdela kakor bajna Indija Koromandija. Radi bi bili še kaj zvedeli o Ameriki, pa Frenk ni bil več voljan, da pripoveduje.

»Pojdimo se kaplorčke!« zakliče Lipe, najmlajši med pastirji.

»Kaj kaplorčke, razbojnike se dajmo!« vikne Cene.

»Nas je premalo!« zavrne Polde.

»Kaj pa?«

»Verigo!« predlaga nekdo.

»Nas je tudi premalo,« ugovarjajo drugi.

Pa se oglasi Frenk: »Veste kaj, fantje? Igrajmo se »tri kralje«. Lepa igra je to in ravno prav nas: je zanjo.«

»Kako pa je to?« vprašajo drugi vsi hkrati.

»No, če ste vsi za to igro, vas jo naučim,« dé Frenk.

»Smo, smo, smo!« potrdijo pastirji.

»Toda igra ni kar tako,« opozori Frenk.

»Vseeno, dajmo!« silijo drugi.

Dečki se primaknejo bliže k Frenku, ki jame razlagati: »Trije kralji! Vsak ima svoje posebno ime: Čik, Čok, Čuk.«

Dečki se zasmеjejo, Frenk pa nadaljuje:

»Trije kralji se pričkajo med sabo, kdo je sposobnejši, da dobi na glavo krono in zavlada nad drugima dvema. Gredo do sodnika. Vsak povzdiguje sebe in hoče biti prvi. Sodnik jih mirno posluša, nazadnje pa reče: Naložim vam tri dela. Kdor jih izpolni prvi, dobi krono na glavo

in oblast nad drugima dvema. Če jih pa izpolnite vsi trije, ali samo dva, sem jaz, ki bom odločil, kdo je opravil dela najhitreje in najboljše. Ste zadovoljni? — Tako je govoril sodnik. Kralji so bili zadovoljni.«

Frenk malo počaka, pogleda pastirje po vrsti in pravi:

»Vi trije boste kralji, jaz bom pa sodnik. Velja?«

»Ali kakšna dela nam naložiš?« vprašajo oni.

»Poslušajte! Prvo delo — splezati bo treba na tistole smreko tamle in utrgati v njenem vrhu storž, pa ga položiti pred sodnika; drugo delo — preskočiti potok nad tolmunom tja in nazaj; a tretje delo — zlesti v jamo Ledenico. Prinesti bo treba iz nje tri kapnike.«

Pastirji so bili zadovoljni in navdušeni za novo igro. Toda katero ime kdo dobi in kdo začne prvi? Frenk je odločil takole:

»Imena kraljev določi žreb, ravno tako tudi delo in red. Kdor opravi svoje prvo delo, je z njim izvršil šele tretjino naloge; čakata ga še drugi dve deli. Razumete?«

»Dobro, dobro! Žrebajmo!«

Žreb je določil imena takole: Cene je postal kralj Čik, Polde je postal kralj Čok, Lipe pa je postal kralj Čuk.

Drugi žreb je določil takole: kralj Čik dobi najprej smreko, kralj Čok potok nad tolmunom, kralj Čuk pa jamo Ledenico. In tretji žreb je določil takle red: kralj Čuk mora začeti s svojim delom prvi, za njim pride Čok, nazadnje pa Čik.

Tako je žreb izbral najmlajšega in najbojazljivejšega pastirja Lipeta ter mu velel, da mora iti prvi v temno podzemeljsko jamo.

*

Kralji so sprejeli vsak svojo nalogo in se pripravljali, da jo izvrše. Zdaj šele so se zavedeli in jasno spoznali težave in nevarnosti, ki so jih prostovoljno vzeli nase. Vsi so si dodobra ogledali tisto smreko, ki jo je bil določil Frenk, da mora nanjo splezati vsak izmed njih, če hoče dobiti čast kronanega kralja. Bila je ta smreka visoka za pet hlodov po štiri metre, debela pa tako, da jo je bilo komaj mogoče objeti. Bila je še gladka in brez rožičkov na deblu, ker je bila okleščena za tri hlode visoko; le vrh je bil košat in poln mladih češarkov, da so se ji šibile veje.

Tudi potok je bil blizu. S svojega počivališča so ga lahko videli. Tisti tolmun v njem je bil poleti za kopališče, zato ga je vsak dobro poznal. Desni breg je bil malo višji kot levi, zato je vsak skakač z lahkoto preskočil širjavo dveh metrov; toda nazaj, z levega na desni breg skočiti, pa že ni bilo kar tako. Malokdo je bil tej nalogi kos, in vsak izmed pastirjev je takoj spredel, da je ta naloga težja nego prva na smreki: na njej si moreš pomagati z nogami in rokami in se lepo počasi pomiciš navzgor. Če se utrdiš, se pa z nogami podpreš in počivaš, dokler se ne oddahneš. S tolmunom je bilo pa drugače.

Podzemeljska jama Ledenica je bila v gozdu, deset minut od Malega čela. Vedeli so pastirji zanjo in jo bolj ali manj tudi poznali. Iti tja, odlomiti v njej par kapnikov in jih položiti pred sodnika, to je bila prav za prav igrača in prijeten sprehod po senci. Toda le za tistega, ki je bil dovolj pogumen in drzen kot Frenk, ki se ni bal nobenega strahu. V Ledenici so bili namreč strahovi, in še kakšni! To vam je bil kraj groze, kamor se ni nihče od otrok upal stopiti brez spremstva. Lipe pa, ki je moral prvi tjakaj, je bil še otrok, zato se mu je zdela ta naloga najtežja. O Ledenici so si ljudje pripovedovali tako grozne stvari, da so se človeku kar ježili lasje in mu je stopal mrzav v mozeg in kosti, ako je le mislil na to strašno jamo. Imenovali so jo Ledenico zato, ker je prihajala iz nje poleti mrzla ledena sapa. Več kot gotovo pa je bilo, da je bila jama znotraj vsa zalita z velikim jezerom pod vso goro. V tem jezeru pa plavajo čudne pošasti, večglavi zmaji, ki puhajo iz svojih žrel tisto ledeno sapo, da se kar kadi iz jame. In gorje tistemu, ki bi si drznil motiti in dražiti te zverine v njih brlogu! Tako bi se raztogotile, da bi planile na dan z vso ogromno svojo zalego, raztrgale bi nesrečneža na mestu, za seboj pa bi potegnile vodo in jezero, ki bi takoj pridrla iz jame in zalila vsa dolino od Karavank do Jelovice.

Ob misli na vse te govorce se je Lipe obotavljal in izgovarjal, da ne gre v jamo. Toda nič ni pomagalo. Frenk ga je srepo pogledal in mu zagrozil, da bo za mesec dni izključen iz pastirske družbe in bo moral sam pasti, če radi strahopetnosti odstopi od igre.

Tako Lipetu ni preostalo drugega, kakor da se je vdal. Počasi je hlačal proti jami. Drugi so se mu posmehovali in ga še dražili, pa mu ponujali svojo korajžo na pot.

Spotoma si je pa Lipe premislil. Sklenil je trdno, da tovariše radi tistih treh kapnikov že kako ocigani; v jamo pa ne pojde ponje. Krave že zapodi izpred nje, kamor so se rade hodile hladit, kamene pa kod drugod odlomi, potem se pa vrne. —

Toda Lipeta je iz zadrege rešilo nekaj nepričakovanega. Ni še preteklo četrť ure, ko pridirja Lipe ves zasopel nazaj in naznani:

»Ci-ci-cigani!«

»Cigani?« se začudijo vsi pastirji.

»Pa si se jih zbal in ubežal?« vprašujejo.

»Ti si dvakrat Lipe,« pravi eden.

»In v jami nisi bil?« ga vpraša drugi.

»Kako bom šel vanjo,« pravi Lipe, »če so pa cigani ravno pred njo? Pa psa imajo, hudega in črnega, velikega ko tele.«

»Ee, rajši reci kakor slon,« ga podraži Frenk.

»Pojdi gledat, pa boš videl!« ga zavrne Lipe.

»Saj grem, takoj grem. Misliš, da se ciganov bojim ko ti. — Fantje, kdo še gre?«

»Vsi, vsi gremo!« odgovoré pastirji.

»Pojdimo!« veli Frenk in stopi naprej.

2. Osumljeni cigani.

Pred Ledenico najdejo pastirji res tolpo ciganov. Zasedli so napol podrtó kočico, stoječo tam blizu, in znosili vanjo svojo robo. Pri vhodu v jamo so zažgali ogenj in pripravljali lonce, da bi kuhali. Na smrekovem štoru je sedel star in bradat cigan. Govoril je nekaj, česar pastirji niso umeli in mahal z rokami. Dva mlajša, brkata cigana sta se stiskala v polmračni jami in se menila sama zase. Četrťi je pa sedel pri ognju in kadil pipo. Žensk je bilo več; vsevprek so klepetale. Največ je bilo pa otrok

Pastirji si ciganske družbe še niso dodobra ogledali, kar planejo iz goščave pred cigane štirje orožniki in zavpijejo:

»Stojte! Roke kvišku!«

Eden od njih zgrabi starega cigana na štoru, dva planeta proti duplini, zadnji pa skoči za ciganom, ki je smuknil od ognja proti kočici.

Ženske in otroci zaženejo krik in vik. Črni pes renči in kaže zobe, pripravljen vsak hip za naskok. Stari cigan ga miri in pogovarja.

Orožnik, ki drži starca, ugleda pastirje, ki stoje ob strani.

»Kaj pa vi tukaj?« jih ogovori osorno.

»Živino pasemo in smo prišli cigane gledat,« odgovori pogumni Frenk.

»Stran!« ukaže strogo orožnik.

Lipe in Polde zbežita nazaj k živini, Frenk in Cene pa se potuhneta: skrijeta se vsak za svoj grm in gledata, kaj bo s cigani.

Vidita, kako sune orožnik starega cigana naprej proti duplini tako močno, da se stavec opoteče. Na pomoč priskoči gospodarju pes, ki srdito zarenči in se zažene v orožnika. Ta ga pa pahne od sebe. Nato pes odskoči in se pripravi za drugi naskok. Orožnik ni čakal: hitro zgrabi samokres,

pomeri in krogla prepara psu trebuh. Milo zaječi zvesta žival, se zvije v klopčič, se parkrat zavrti pred svojim gospodarjem, nato pa omahne in se zlekne po tleh.

Staremu ciganu pridrsé po velem in brazdastem licu solze in se zajedó v razkuštrano brado.

Cigani osupnejo. Skrivnostno se menijo med sabo z znamenji, ki jih orožniki ne razumejo. Brez odpora se dajo ukleniti, po dva in dva skupaj. Orožniki jih potisnejo pred votlino in jih preiščejo od nog do glave. Ženske in otroke seženó v jamo in postavijo pred njo stražo.

Dva orožnika preiščeta kočico, kjer imajo cigani svojo robo. Vidi se, da nekaj iščeta. Preobrneta vse piskre, stikata med tramovjem ter brskata po tleh in po kotih. Nejevoljna naposled zapustita kočó ter se lotita žensk in otrok. Posamič jih puščata iz jame in jih dodobra preiskujeta. A videti je, da je ves trud zastonj.

Jezni vsled tega preštejejo orožniki vso cigansko družbo in jo postavijo v vrsto. Spredej uklenjeni možje, v sredini ženske, zadaj pa otroci. Ciganke poberó svojo robo, pa se ves sprevod začne pomikati iz gozda proti cesti. Cigane vedejo v zapor.

Komaj pa cigani v spremstvu orožnikov zapusté Ledenico, že planeta Frenk in Cene izza grmov in pričneta med cigansko zapuščino še temeljitejšo preiskavo, kot so jo malo prej že napravili orožniki. Cene se zateče v uto in jo proglasi za svojo, dokler je korenito ne preišče. Frenk pa si rajši izbere prostor zunaj okrog. Vse pretakne, še poginolega psa za grmom si ogleda. Toda nikjer ničesar ne najde, kar bi bilo vredno, da se vtakne v žep. Ustavi se pred jamo in se ozira okrog sebe. Kakih dvajset korakov v stran opazi velik brinov grm z več ravnimi vrhovi. V grmu bi mogel dobiti prikladen bičevnik — mu pride na misel.

In res, prav iz srednje korenine je zrastle najkrepkejša in najbolj ravna mladika, kot nalašč za pastirski bičevnik. Frenk pripravi nož, razmakne veje, stopi nanje in upogne mladiko, da jo odreže. Tedaj pa opazi pod korenino nekaj nenavadnega. Rdečkasto se je zasvetilo in voglato je bilo. Previdno seže po tisti stvari. Bila je usnjena škatlica pravokotne oblike. Na pokrovčku je bila koščena ploščica, obrobljena z zlatim pasom. V sredini ploščice pa sta se svetili zlati veliki črki V. G. Pokrovček je bil pritrjen k škatlici z zlatimi tečaji, na prednji strani pa so ga zapirale dragocene zaponke, ki jih je vezala skupaj zlata igla.

Frenk je veselo presenečen vzkliknil. Pa še preden more Cene, ki je bil tam blizu, kaj opaziti, že spravi Frenk dragoceno škatlico in jo potisne v široki in globoki notranji žep svojega suknjiča. Cenetu se pa zlaže, da se je zbodel s trnom, ko je rezal bičevnik. Potem se usede na tisti štor, kjer je prej sedel stari cigan, in začne obrezovati brinjevo mladiko in hvaliti bičevnik, ki ga je dobil.

Zviti in po bogastvu hrepenéči Frenk je tako prišel do bogatega zaklada, ki so ga bili cigani nekje ukradli in v skrajni sili vrgli od sebe kot ničvredno blago. V škatli so bile dragocenosti velike vrednosti in zanje zdaj nihče drugi ni vedel ko Frenk.

(Nadaljevanje.)

France Bevk:

Resnica v oči bode.

Igrica za žive in nežive lutke.

Osebe igrice: Mož, žena, maček in popotnik.

Mož je grd in ves kosmat, eno oko ima zavezano. Žena ima debela, zabuhla lica, a je na drugo oko slepa. Maček je velik in črn, na čelu ima belo liso, a je tudi slep na eno oko. Mož in žena naglo zajemata iz skleda in se ne menita za mačka, ki sedi poleg, požira slina in milo pogleduje.

Maček: Mijav!

Mož: Boš tiho!

Maček: Mijav! Lačen sem.

Žena: Kaj praviš nama, če si lačen.

Maček: Mijav! Jedel bi rad.

Žena: Dajva mu malo.

Mož: Miši naj lovi!

Žena: Saj jih noče loviti.

Maček: Miši loviti je težko — mijav!

Žena: Vedno mi je v kuhinji pod nogami. Nisem mu zastoj že en lonec razbila na glavi.

Maček: Mijav! Oči si mi razbila. To ni lepo!

Mož: Boš tiho!

Maček: Mijav! (Gleda v skleda in se prične umivati.)

Žena: Boš jedel, če nama kaj ostane.

Mož: Od tistega se ne bo nasitil.

Žena: Bo pa skleda polizal.

Mož: Malo bo... (Jesta.)

Maček: Mijav! (S pogledi jima šteje žlice.)

Potnik (potrka).

Žena: Ali ni potrkal nekdo?

Mož: Zdi se mi, da je potrkal. Kdo nas moti pri kosilu?

Žena: Če je kdo, naj gre naprej! Saj nismo gospoda.

Mož: Ne kriči! Mislil bo, da ni nikogar in bo šel dalje.

Potnik (potrka vdrugič).

Maček: Mijav!

Mož: Boš tiho! (Udari ga za glavo.)

Žena: Slišiš? (Novo trkanje.)

Mož: Kakor je videti, ne misli iti dalje.

Žena: Pa naj vstopi, če hoče.

Potnik (pogleda skozi vrata): Ali ni nikogar doma?

Mož: Saj vidiš, da ne. Čemu pa vtikaš nos v prazno izbo?

Potnik: Saj vas vidim. (Vstopi popolnoma; suh je ko trlica, malho ima na hrbtu.)

Mož: Če nas vidiš, čemu pa vprašuješ, če nas ni?

Potnik: Ko pa nihče ni mev dejal.

Žena: Bomo rekli pa cev, da bo poravnano.

Mož: Kdo pa si ti? To nam povej!

Potnik: Potnik sem.

Mož: Krstno ime to ni. Priimek pa bi znal biti. Ali misliš pri nas ostati?

Potnik: Odpočil bi se rad in najedel.

Mož: Če si prinesel malico in stol s seboj, kar sedi in jej.

Žena: Če ne pa z Bogom!

Mož: No, Bog blagoslovi!

Žena: Sedi, kaj bi stal!

Potnik (stopi neodločen, gleda, z očmi šteje žlice ko maček).

Maček: Mijav!

Potnik: Zakaj pa vaš maček joče?

Mož: Iz naše sklede bi rad jedel.

Potnik: Mijav!

Mož: Kaj pa ti?

Žena: Ali imamo dva mačka?

Potnik: Iz vaše sklede bi rad jedel...

Mož: Aha! Kosilo je pozabil prinesiti s seboj.

Potnik: ... če ste tako dobri.

Mož: Kaša, ki jo jeva, je dobra.

Žena: Jesti pri nas? Pa kar tako? Saj se še ne poznamo dobro.

Potnik: Jaz vas že poznam. Po tisti strani, ki nič ne dá.

Mož: Počasi boš govoril.

Žena: Zakaj si pa kruljav? Ali nisi zašepal, ko si stopil v izbo?

Potnik: Čemu sem kruljav? To pa ni lahka stvar.

Mož: Pijan si bil in si padel pod voz.

Potnik: Ljudje so me polomili.

Mož: Si jih že zmerjal...

Potnik: Ne, zmerjal pa ne. Le resnico sem jim povedal, pa so me...

Žena: Radi tega, da si jim resnico povedal, že ne.

Mož: Ta je bos! Resnica je Bogu in ljudem ljuba.

Potnik: Bogu že, ljudem pa ne.

Žena: Pa nama povej resnico!

Potnik: Povedal bi jo. Iz hiše me boste zagnali. Če ne kaj hujšega.

Žena: Povej nama resnico!

Potnik: Lačen sem! Prej bi rad jedel.

Maček: Mijav!

Mož: Boš tiho, maček! Če hočeš jesti, našega mačka moraš užugati.

Če ne, pa le pojdi s svojo lakotjo in resnico.

Maček: Phhhh!

Potnik: O, če ni kaj hujšega ko vaš maček. (Se postavi z mačkom v boj. Umikata se in napadata, maček piha, slednjič se zgrabita, potnik mačka strese v rokah in ga vrže na tla.)

Žena: O, mačka nama je ubil!

Potnik: Vašega mačka se že ne bojim.

Mož: Žena, daj mu žlico!

Potnik (začne zajemati iz sklede).

Mož: Zdaj pa že lahko poveš resnico.

Žena: Strašno sem radovedna.

Potnik: Čakajte, da se najém, moje čeljusti so se odvadile gristi.

Mož: Pri koncu smo.

Žena: Dno se že vidi.

Maček (se napol dvigne s tal): Mijav!

Žena: Saj še živi, mrcina.

Potnik: In maček? Za mačka nič?

Mož: Miši naj lovi!

Žena: Povej resnico!

Potnik: Počakajte, da zajmem še eno žlico.

Mož (neha jesti: Zadnja je.

Žena (stori isto): Skledo nama le pusti!

Potnik (neha jesti, se dvigne, zahvali z rokami): Hvala Bogu!

Mož: In resnica? Kje je resnica?

Potnik: Če se mi res nič ne zgodi...

Žena: Ne bojte se! Resnica je nad vse. Ne, mož?

Mož (kima): Da, da!

Potnik (se malo umakne): Torej... Mh... To sem hotel reči...

Čista resnica je... Vi gospodar in vaša žena sta zelo lepa in dobra človeka, tudi vaš maček je lepa žival... Samo eno napako imate...

Mož: Kakšno?

Žena: Govôri!

Potnik (stopi še malo nazaj): Vsi trije — imate samo tri oči...

Mož (se razjezi): Kaj takega!

Žena (isto): To se upa!

Mož: Ko je zajel pri naši skledi!

Žena: Pobere naj se! (Plane proti njemu.)

Potnik (ki se je ves čas umikal): Saj sem vama povedal, da ne bo prav. (Oba gresta nanj, še maček se dvigne. Potnik zbeži.)

Mož: Ali si ga slišala?

Žena: Kakšna resnica pa je to!

Mož: Ali je čudež, da je šepav?

Žena: Tako resnico naj si sam obdrži!

Maček: Mijav!

Mož: Boš tiho! (Spravita se nad mačka, ki nič ni kriv in ga natepeta.)

Zastor pade.

Radivoj Rehar:

Čmrlj.

Čmrlj, čmrlj, skopi mož,
grozdja ima zorhan koš;
nosi sèm ga, nosi tja,
pa nikomur ga ne dá.

Lonca dva in sklede tri
že doma ima strdi,
pa še zdaj ni možu prav,
vedno še je godrnjav.

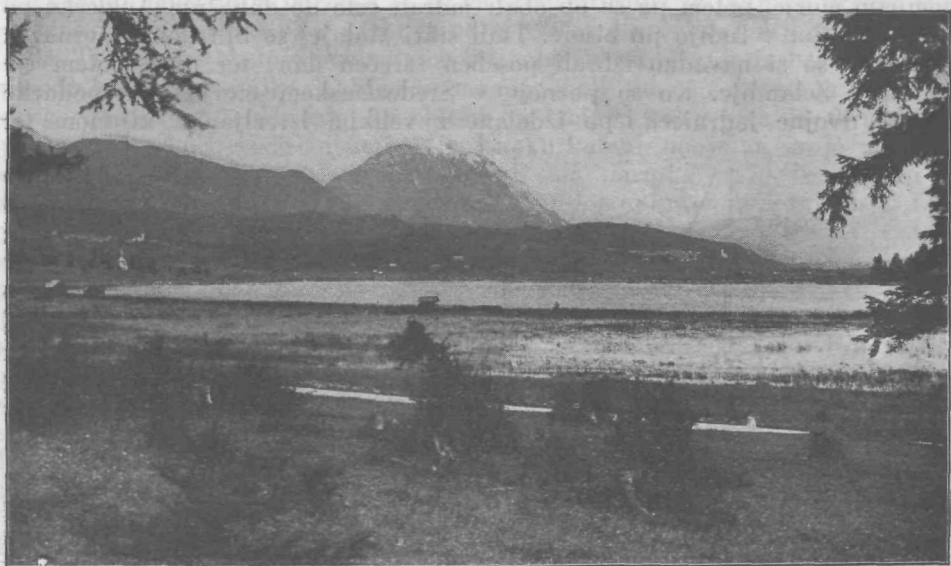
Karintijofil:

Dobrač.

I.

Mejnik med nemško in slovensko zemljo na Koroškem je gora Dobrač. Kakor vsak Slovenec pozna Triglav, tako naj bi ne bilo Slovenca, ki bi mu bilo neznano ime Dobrač. Malo je gorâ, s katerih bi se nudil tako veličasten razgled kot z Dobrača. Imenujejo Dobrač »koroški Rigi«, ker tekmuje po svojem krasnem razgledu s švicarsko goro Rigi.

Po višini Dobrač le malo prekaša kranjski Storžič. Storžič je visok 2134 m, Dobrač pa 2167 m. A prekaša ga po razsežnosti razgleda in po ogromnosti gorovja. Dobrač stoji na Koroškem in je oddaljen od jugo-

slovanske meje v zračni črti samo 10 km. Jesenice na Gorenjskem so v zračni črti približno enako oddaljene od Dobrača in od Storžiča, namreč 35 km. Od Beljaka je najvišji vrh Dobrača oddaljen v zračni črti 13 km, od Kranjske gore pa 16 km.

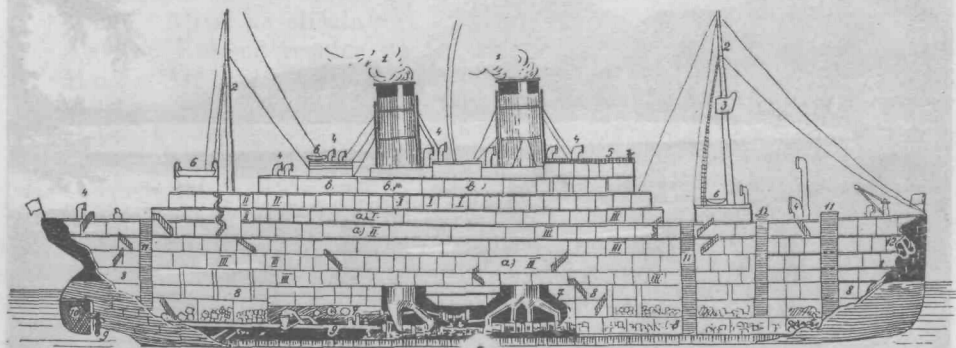
V bližnji bodočnosti bodo gradili na Dobrač avtomobilsko cesto. Njena dolžina bo znašala iz Beljaka do najvišjega vrha 25 km. Cesto bodo gradili dve leti. Avtomobil bo potreboval od Beljaka do vrh Dobrača približno eno uro. Zdaj se potrebuje za to pot 7 do 8 ur. Tudi visoko gor pod vrhunec Velikega Kleka (3800 m) je že zgrajena cesta za avtomobile. Skoro 3000 avtomobilov je lani frčalo na to najvišjo koroško goro.

»Dobrač« je pristno slovensko ime. Tudi Nemci pravijo »Dobrač«, poleg tega pa, zlasti v novejšem času, vedno česče tudi »Villacher Alpe«, t. j. Beljaška planina. Slovenci v Ziljski dolini pravijo gozdu »gozd«, a tudi »dobra« (iz: dóbrova = gozd). Ogromni, z gozdom porasli gori so torej dali ime »Dobrač«.

(Nadaljevanje.)

O parniku.

Čas počitnic je čas potovanja. Nekateri otroci ste bili o počitnicah pri morju. Ste se kaj vozili s parnikom? Parnik je danes glavno pomorsko prevozno sredstvo ter najvažnejša pridobitev ladjedelstva. Je pa ladjedelstvo ena najstarejših industrij. Že Noetu je Bog ukazal: Naredi si ladjo iz tesanega lesa... In Noe je ubogal. Pri starih narodih res najdemo prav različna sredstva za plovbo. Pri Indijcih — na primer — čolne iz brezovega lubja, pri severnih narodih iz živalske kože, pri Egipčanih splave iz bambusovih palic, pri Feničanih pa že tudi večje in prostornejše jadrnice. Stari narodi so po svoji poganski navadi, preden so odpluli, najprej darovali bogovom, da jim pošljejo ugodne vetrove ter pomirijo morje, potem pa so ob obali jadrali celo do današnje Angleške po kovino ali pa v Indijo po bisere. Tudi stari Malajci so bili dobri mornarji; za odhod so si navadno izbrali poseben »srečen dan« ter pluli potem tja do Nove Zelandije. Ko so pozneje v Sredozemskem morju zagospodarile rimske dvojne jadrnice, lepo izdelane z velikim izrezljanim kljunom ter

rimskim orlom na kljunu, so pa že tudi naznanjali ladjam svetilniki — ne sicer tako dovršeni ko danes, vendar pa z daleč na morje vidnim ognjem — ob temnih nočeh varen pristan. Toda neizmerno morje s svojimi visokimi valovi je bilo le še prenevarno. Tudi naš znanec Kolumb je v polni meri občutil njegovo moč na svojih potovanjih. Uspešno premagati vse težave pomorskih potovanj se je posrečilo šele modernim parnikom. Ko je Amerikanec Fulton zgradil prvi praktično uporabni parnik na kolo, celó tedanji gospodar Evrope, Napoleon I., ni verjel v njegovo bodočnost, zato je Fultonu odklonil svojo pomoč. Sprejeli pa so Fultona Angleži, uvedli paroplovne zveze na rekah in kmalu na to tudi na morju tako, da je Napoleon, ko so ga gnali v pregnanstvo na otok Sv. Helene, videl to, za kar je pred leti odklonil Fultonu pomoč, namreč: prvi parnik. Napredek tehnike pa je polagoma uresničil najbolj drzne želje pomorščakov. Današnjih velikih parnikov s krasno opremljeno lastno kapelo, zimskim vrtom, kopalnicami, z veliko in lepo plavalnico, glediščem in kinom, koncertno dvorano, kavarnami, velikimi promenadnimi prostori, kjer je dovolj prostora tudi za raznovrstne igre, ter brezžično brzojavno postajo, ki veže ladjo sredi oceana s suho zemljo, si namreč naši pradedje sploh niso mogli zamisliti. Manjši parniki pa, ki služijo le za krajša potovanja, seveda niso tako razkošno opremljeni. Oglejmo si enega takih, da ta prevozna sredstva vsaj nekoliko spoznamo.

Že od daleč vidiš nad morsko gladino dim, ki se vali iz širokega dimnika (1) (da lažje premaguje odpor zraka, je nekoliko nagnjen) ter dvojce visokih jarbol (2), enega na prednjem, drugega na zadnjem delu ladjinega trupa. V novejšem času nosita ta dva jarbola tudi anteno, to je: pripravo, ki sprejema potom električnih valov sporočila iz najdaljnejših krajev. Na prvem jربولu vidiš v približno polovični višini tudi veliko pleteno košaro (3), iz katere mornar opazuje okolico ladje. Nad gornjim krovom je poleg dimnika več zračnih cevi (4), katerih ustja so deloma obrnjena v smeri proti vetru, deloma v smeri vetra. Te cevi na eni strani dovajajo zrak v parnik, na drugi ga pa odvajajo tako, da je v notranjosti zrak vedno svež. Na prednjem delu gornjega krova vidiš poveljniški most (5), od koder vodi kapetan ladjo s pomočjo različnih aparatov, izmed katerih je seveda kompas ogromne važnosti. Vzdolž krova so obešeni rešilni čolni ter rešilni pasovi (6) za slučaj nesreče. Tako v gornjem kot dolnjem krovu — tako se namreč imenujejo nadstropja parnika — so na sredi prostori za potnike prvega (I.), odzadaj za potnike drugega (II.) in od spredaj za potnike tretjega (III.) razreda. Ti prostori obstoje iz obednice (a), sobe (b) za pisanje in branje, kadilnice in kabin za potnike. Kabina se imenuje mala sobica z dvema posteljama, druga nad drugo, omaricami za obleko ter stolom, poleg tega je ob steni še priprava s tekočo vodo za umivanje. Enake kabine imajo za svojo uporabo seveda tudi mornarji. Ves ostali spodnji del parnika pa je namenjen v sredini za pogonske stroje (7), dinamo in hladilne aparate, sprednji in zadnji pa za blago (8), zalogo živil, vodo, premog in prtljago. Od strojev vzdolž do konca parnika je napeljana os, ki vrti ladijski vijak (9). Ta vijak se vrti z veliko brzino in s tem pomika parnik naprej. Poleg tega vijaka je na parniku velike važnosti tudi krmilo (10), ki ga pridni krmar s pomočjo posebnega mehanizma premika in daje z njim ladji smer. Na prednji strani parnika je videti tudi odprtino (11), ki vodi do dna ladje. Skozi to odprtino spuščajo stroji s pomočjo škripcev blago v ladjo in ga tudi izlagajo. Čisto spredaj pa ima parnik na vsaki strani po eno železno, zelo težko sidro (12), ki omogoča parniku v slučaju potrebe, da se usidra ob pečinah, ki so na morskem dnu ob obali.

Na parnik in s parnika prideš po posebnem mostiču, ki se prisloni na krov parnika, ko pristane v luki, in se spet odstrani, preden parnik odplave.

Maksimov:

Kapelica na križpotu.

*Ob slovesu rajna mati
šla do semkaj je z menoj,
tu obstala je, želela:
»Pojdi, sinko, Bog s teboj!«*

*Pred kapelo pokleknila
in sklenila je roke:
blagoslova je prosila
sinku, ki na tuje gre.*

*Nihče zdaj ne hodi z mano.
Znamenje pa še stoji
in spominja me na mamko,
ki pokojno v grobu spi.*

»Oh, jaz sem pa rajši v Ljubljani.« Tinček še ne hodi v šolo. Zato o Bogu in svetih nebesih seveda še ni kaj prida poučen; srce ga še ne vleče preveč tja gor, »kjer ni ne solzâ ne smrti več, tudi ne žalovanja ne vpitja ne bolečine.« Šestletni Tinček iz Ljubljane ima dobre starše in se čuti pri njih prav srečnega, tako da nima zaenkrat nobenih drugih željâ kakor to, da ostane pri ljubi mamici. Vedoželjen in radoveden pa je naš Tinček, kakor pač skoraj vsak otrok. Zadnjič ga je mamica opozorila, ko si je že ves zaspan zaželel mehke posteljice, da se še ni priporočil Bogu in angelu varuhu s presrčno molitvico. Zaspanec je pa zahteval svoje, zato bi se bil Tinček rad izmuznil. — »Mama, zakaj pa molimo?« je vprašal zategnjeno in dremavo. Mamica ni bila nič v zadregi. Točno in brž ga je poučila: »Zato, da homo prišli v nebesa!« Ali menite, da je bil Tinček, zaspani paglavček, zadovoljen? — »Oh, mamica, jaz sem pa rajši v Ljubljani,« — se je odrezal. Pa nič ni pomagalo. Šele, ko je opravil večerno molitev, se je smel skobacati v posteljico. Kadar bo o nebesih boljše poučen, mu ne bo več hodil na misel tako nespameten odgovor.

V jeseni krave pasti, zraven pa krumpir peči — ni tako dolgočasen opravek. Samo dobro bi bilo, če bi vsak pastir vselej in povsod tudi pomislil, da nesreča nikoli ne počiva. Doli pri Velikem Cirkniku v čateški fari sta izvrševala osemletna deklica Minka Zofič in njen bratec tako pastirsko službo, hkrati sta pa zakurila tudi ogenj. Bratec je šel zavračat živino, medtem se je pa sestrici vsled neprevidnosti zapalila obleka in je na njej — ker ni bilo pomoči — popolnoma zgorela. Vsa opečena je revica čez tri dni v bolnišnici umrla.

Strašna noč. Tudi na Solnograškem imajo počitniške kolonije, kjer se učenci ali učenke, ki so slabotnega zdravja, za nekaj tednov umaknejo iz zatohlih mestnih stanovanj in preživé pod nadzorstvom mladinaljubov nekaj zdravih in veselih dni v prosti naravi. Tako naselbino je imelo lansko poletje 26 deklic v kraju Mondsee na Solnograškem. Nekega dne jih je pa zalotil na daljšem izletu silen vihar. Zgrešile so pravo pot v gozdu ter priplezale na gorsko steno, kjer niso mogle ne naprej ne nazaj. Popolnoma onemogle je potem našla rešilna posadka. Treba je bilo žrtvovati celo noč, preden so mogli vsako posamezno na rešilni vrvi spustiti čez steno na varno mesto. Prestrašenim učenkam bo ostala ta pretresljiva noč živo v spominu.

Lačna žival je silno drzna. Predvsem velja to o planinskih pticah-roparicah. Lani, dne 9. septembra, je krožil velik planinski orel (belec) visoko v zraku nad vasjo Srebernik (Sv. Peter pod Svetimi gorami). Lakota ga je prignala s planinskih višin v vinorodne kraje, da si tu poišče hrane. Naenkrat zapazijo njegove bistre oči plen. Kakor puščica šine navzdol pred hišo posestnika Jožefa Juraka, kjer se je na trati igral njegov petletni sinček. Videti je bilo, da se hoče roparica lotiti fantiča. Na srečo je bila pa pomoč blizu. Oče opazi nevarnost, skoči v hišo po puško, pomeri in zadene krvoločno ujedó. Žival je bila sestradana, zato je bila drzna, a je drznost plačala s smrtjo. Z razpetimi perutmi je meril ustreljeni orel 2 metra 60 centimetrov.

Žabji dež v Siriji. Da bi med dežjem padale žabe na tla, kaj takega pa še nismo slišali. Pa se je le zgodilo, in sicer v okraju Tripoli blizu palestinske meje. Tega si ne moremo drugače razlagati kakor tako, da je dvignil hud vihar vodo z žabami vred iz kakega ribnika. Ljudje so seveda to prikazen s strahom opazovali ter prerokovali, da je to zelo slabo znamenje.

Modrost v pregovorih domačih in tujih.

Oče.

Očetova beseda več izda ko materina šiba.

Moder je oče, ki pozna svoje otroke.

Popustljiv oče, zanikaren sin.

Slab oče, ki ne želi, da bi postal njegov sin boljši kot on.

Kar da oče z desnico, ne smejo vzeti otroci z levico.

Kakršen oče, tak sin.

Na očetu se spozna sin, na materi hči.

Očeta spoznaš na otroku, gospodarja na družini.

Oče laže, sin goljufa.

Kakor oče gode, tako sin pleše.

Kakršen oče, tak sin; kakršna voda, tak mlin; kakršno drevo, tak klin.

Oče skopuh, sin zapravljevec.

Bogat oče, lahkomiseln sin.

Oče stiskal, sin pa vriskal.

Oče zbira, sin požira, vnuk pa hira.

Kakor ti očeta, tako sin tebe.

Ti očeta do praga, otroci tebe čez prag.

En oče v hiši je boljši ko deset otrok.

En oče lažje preredi deset otrok ko deset otrok enega očeta.

Sin je moj, um je njegov.

Vsak oče hvali svojega otroka.

Očetovo dobro ime je otrokom najboljša dediščina.

Ubožnega očeta sin rad pokonci nosi.

Oče pijanec, sin berač.

Drobiž.

Dežela letelih živali. Avstralija je posebno bogata letelih živali, ki niso ptice. Dvajset vrst jih je med njimi: letече veverice, letече miši in celo letēči medvedje. Vse te živali niso prav za prav letalci, pač pa le spuščalci, ker imajo na nogah kožice, s katerimi se spuščajo od drevesa na drevo. Letečo veverico smatrajo za najlepšega sesalca na svetu. Toda v tej deželi letelih sesalcev se nahajajo ptice, ki

ne morejo letati. Emu, avstralski noj, potem kazuar, sta oba brez peroti ter uporabljata svoje dolge noge, kadar bežita pred sovražniki.

Katere živali se ne dajo udomačiti. Razmeroma je le malo živali, o katerih se je človeku posrečilo, da jih je udomačil. Zanimivo je, da se udomačenju ne upirajo toliko največje in najmočnejše živali, temveč razmeroma majhne in slabe. Tako n. pr. se še ni posrečilo udomačiti afriškega divjega psa. Tudi kasmanski volk se ne da udomačiti. Ves dosedanji trud, da bi udomačili te dve divji živali, je bil doslej čisto brez uspeha, zakaj obe kažeta slej ko prej divjo svojo zverinsko čud, dasi se dajo vse ostale vrste divjih psov in celo volkov, če pridejo v prave roke in niso prestari, ukrotiti. — Jako naporno je udomačiti tudi cebro. Izkušeni krotilci pravijo, da je laglje ukrotiti slona, dà celo leva in tigra, kakor to navidezno krotko žival. Popolnoma nemogoče je ukrotiti tudi črnega jaguarja, pa naj pride še čisto mlad krotilcu v roke, zakaj svoje divje in potuhnjene narave ne opusti nikoli. Isto se lahko reče o leopardu, ki se s človekom sicer začasno sprijazni, ali naposled udari iz njega zverinska njegova narava. In ameriški ris se tudi doslej ni dal ukrotiti in udomačiti.

Velblod v Avstraliji. Pred približno tridesetimi leti so pripeljali prve kamele v Avstralijo. Tu so se prav kmalu udomačile, se razmnožujejo in uporabljajo kakor v Zapadni Aziji in Severni Afriki kot vprežna in prometna živina. V notranjosti Avstralije, kjer se goji v veliki meri reja ovac, prenašajo kamele ogromne zavoje ovčje volne v pristanišča. Za vodnike so najpripravnější Afghani, ki se morajo kontraktno zavezati za dobo petih let in ki se vračajo po preteku tega časa z bogatimi prihranki v svojo domovino. Karavane kamel popolnoma nadomeščajo prometna sredstva v Avstraliji.

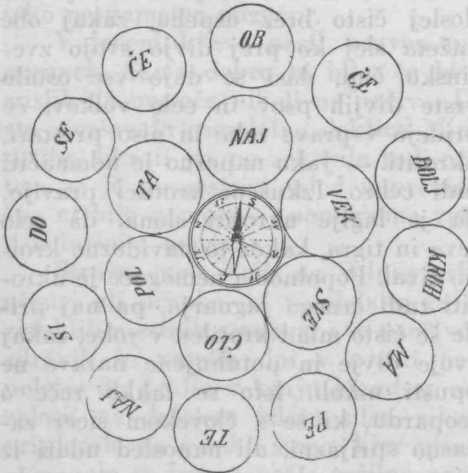
Uganke, skrivalice in drugo.

1. Knjižna uganaka.

(A. Starec, Slatnik.)

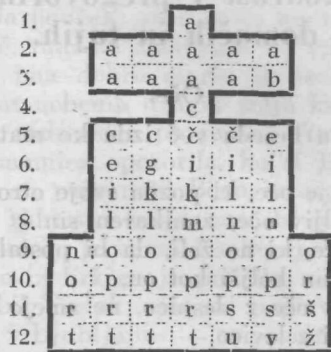
- 1. Šreknik E.: Krištof Kolumb Din 13
- 2. Jurčič Josip: Tihotapec Din 32
- 3. Levstik Vlad.: Gadje gnezdo Din 55
- 4. Finžgar Franc: Gozdarjev sin Din 35
- 5. Šenoa August: Zadnja kmečka vojska Din 110
- 6. Karel Širok: Slepi slavčki Din 21
- 7. Oton Župančič: Mlada pota Din 16
- 8. Šmid Krištof: Dve povesti Din 38
- 9. Bevk Franc: Faraon Din 53
- 10. Kotnik France: Storijske Din 37
- 11. Poljanec Fr.: Trenutki oddiha Din 80

2. Magnetnica.

3. Spomenik.

(Dr. R. D.)

- 1. Samoglasnik
- 2. moško krstno ime
- 3. močvirska ptica
- 4. soglasnik
- 5. huda nezgoda
- 6. služabnik
- 7. gozdno drevo
- 8. mesto v Češkoslovaški
- 9. trg na Slovenskem
- 10. dobiš za delo
- 11. — — — — —
- 12. ptica pevka

Po sredi bereš ime in priimek znane-ga slovenskega pesnika, v predzadnji vrsti pa zbirko njegovih mladinskih pesmi.

Rešilci in imena rešilcev — ki se sprejemajo le tekom 10 dni po izidu lista in se objavljajo le imena onih rešilcev, ki bodo rešili vse zagonetke — v prihodnji številki. — Kdor je izžreban, naj javi na upravništvo Vrtea (v Ljubljani, Sv. Petra c. 80) — ne na uredništvu! — kaj želi za nagrado.

Vabilo na naročbo.

V trenutku, ko stopa Vrtec v devetinpetdeseti letnik, vas vse stare in nove prijatelje prav lepo in iz srca pozdravimo. Ko smo se ob sklepu šolskega leta razšli na vse strani, smo vas povabili, da ostanete listu zvesti tudi v bodočem šolskem letu, in vas prosili, da opozorite na Vrtec in Angelček tudi one, ki ga doslej še niso naročili.

To našo prošnjo in vabilo ponavljamo danes, ko ste odprli proo letošnje številko. Vidite, da vas Vrtec tudi letos ne bo razočaral! Bo tudi letos lep, mikaven in v vsakem oziru dober mladinski list. Zato pa na delo, mladi naši prijatelji, opozorite tovariše, ki še niso naročniki, na Vrtec, vaš list, naj tudi oni prosijo svoje starše, da jim list naroče. — Uredništvu in upravi je vaša pomoč potrebna, zakaj čim več bo zvestih naročnikov, toliko lažje, toliko uspešnejše bo delo za še večji procvit najstarejšega slovenskega lista za mladino. — Za leto 1928/29 bo naročnina kot v preteklem letu: Vrtec in Angelček skupaj bosta stala 22 Din, Vrtec sam 14 Din, Angelček sam 8 Din. — Naročnino pošljite upravi »Vrtea« v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 80. — Čekovni račun uprave ima številko 10.470.